Curso 2020/21

IES de Brión

DEPARTAMENTO DE LATÍN E GREGO

Materia: Latín 4º ESO

INDEX

I-INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN pax 4-5

II- CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE pax 6-12

III- CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS DA ÁREA DE CULTURA CLÁSICA ESO 3º ESO pax 13

IV- RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS pax 14-25

V- CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE: A) TEMPORALIZACIÓN B)GRAO MÍNIMO AVALIABLE C) PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN pax 26-42

VI-CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS pax 42-46

VII-RECURSOS DIDÁCTICOS pax 47

VIII- AVALIACIÓN: INSTRUMENTOS E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN DA MATERIA pax 47-49

IX- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE pax 50-51

x- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUEMENTO , RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE pax 52

XI- DESEÑO DE AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS A ADOPTAR EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS pax 52

XII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE pax 53

XIII- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS (PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TICS , PROXECTO LECTOR) pax 53-56

XIV- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES. Pax 56

XV- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS ACADÉMICOS. pax 56-58

I.Introdución e contextualización.

Ademais dos contidos morfolóxicos e sintácticos a materia de latín proporciona ao alumnado unha serie de elementos que lle permiten coñecer o contexto histórico no que se desenvolveron a sociedade e a cultura romanas, en aparencia tan diferentes da sociedade e da cultura da nosa propia época, pero que tantas semellanzas pode sacar á luz un exame máis detido.

Conxuntamente co grego, a outra gran lingua do mundo clásico, o latín constitúe un apoio inestimable para a aprendizaxe das modernas linguas romances e ofrece á formación do alumnado que da os seus primeiros pasos no campo das humanidades, das ciencias sociais ou da lingüística, un acceso directo ás bases da nosa cultura occidental.

Pola súa banda, a práctica da tradución constitúe unha experiencia de investigación que utiliza a lóxica do pensamento, favorece a memoria e potencia os hábitos de estudo, co que se razoa mellor e se aprende a aprender. Neste senso, parece recomendable seguir un método natural no que as regras morfosintácticas se deduzan da práctica da lectura e da tradución e a súa aprendizaxe sistemática constitúa unha segunda fase.

O estudo do latín, propiciando a disposición e a habilidade para organizar a aprendizaxe, favorecendo as destrezas de autonomía, disciplina e reflexión, exercitando a memoria mediante a recuperación de datos e situando o desenvolvemento formativo nun contexto de rigor lóxico, favorece o proceso de aprender a aprender.

Á familiarización coas etimoloxías grecolatinas, cos mecanismos de formación de palabras e cos fenómenos de evolución fonética, axudan dun xeito eficaz tanto á comprensión e ampliación do vocabulario, como a unha expresión máis axeitada e precisa na propia lingua.

A materia contribúe, ademais –como efecto que podería considerarse secundario pero tal vez máis duradeiro–, a espertar o interese polo coñecemento e conservación do patrimonio arqueolóxico e artístico de orixe romana, ben sexa no conxunto de Europa, na península Ibérica ou particularmente en Galicia.

II. Contribución da área ao desenvolvemento das competencias clave

As competencias do currículo establecidas pola normativa básica para o noso sistema educativo son:

a) Comunicación lingüística.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

c) Competencia dixital.

d) Aprender a aprender.

e) Competencias sociais e cívicas.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.

g) Conciencia e expresións culturais.

Referiremos a contribución da materia ás diferentes competencias e máis adiante a súa relación cos obxectivos da materia.

Competencia en comunicación lingüística

A competencia en comunicación lingüística debemos vinculala coa práctica social da comunicación, sexa oral ou escrita. A materia de Latín contribúe de forma especial e significativa desde moitos e diferentes contidos e actividades, de xeito que o alumnado adquira unha especial preparación para afrontar con éxito situacións de comunicación oral ou escrita, todo iso desde unha mellora evidente da comprensión formal do acto comunicativo nas súas diferentes modalidades e dunha especial preparación para a motivación e creación de distintos tipos de mensaxes. A nosa materia achega ao desenvolvemento desta competencia, entre outras contribucións:

- Acceso a textos literarios traducidos como fonte de aprendizaxe e pracer.

- Comprensión do compoñente lingüístico da propia lingua e de linguas estranxeiras.

- Comprensión e expresión correcta de textos diversos que permiten unha mellor interacción social.

- Contextualización do acto comunicativo nas súas diferentes modalidades.

- Desenvolvemento de distintos rexistros lingüísticos e a súa correcta aplicación.

- Desenvolvemento da capacidade crítica ante a mensaxe e o seu contido.

- Facilidade para a aprendizaxe de linguas estranxeiras e a comunicación oral e escrita nestas.

- Fomento da capacidade creativa lingüística.

- Melloría na comprensión e emisión de mensaxes orais e escritas.

- Melloría na motivación da aprendizaxe a partir da melloría na comprensión e expresión lingüística.

- Preparación para un mellor acceso a diferentes culturas e, en consecuencia, a unha mellor comprensión da diversidade cultural do mundo actual.

- Preparación para un mellor acceso ao coñecemento mediante a lectura de textos orixinais.

<u>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</u>

A contribución da materia de Latín a esta competencia céntrase en especial en desenvolver aspectos esenciais da formación do alumnado, como son:

- Desenvolvemento da capacidade crítica e análise razoada de problemas e situacións.

- Capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir e interpretar fenómenos, feitos e situacións en distintos contextos.

- Desenvolvemento de destrezas para a emisión de xuízos razoables e argumentados fundados nos datos que se manexan.

- Fomento de valores relacionados co rigor argumental, a veracidade e responsabilidade dos xuízos e as conclusións emitidos.

- Desenvolvemento de aspectos de cuantificación de obxectos, relacións e situacións.

- Análise de espazo e forma mediante a interpretación de padróns, elaboración e lectura de mapas, interpretación de obxectos, etc.

- Interpretación de relacións temporais de obxectos e circunstancias.

- Desenvolvemento do pensamento científico mediante a aplicación de métodos propios da disciplina.

- Promoción da investigación científica e achegamento aos métodos que lle son propios.

- Elaboración de xuízos críticos sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico ao longo da historia.

- Fomento de destrezas no uso das tecnoloxías.

- Capacidade de transmisión adecuada dos coñecementos mediante o uso correcto da linguaxe propia da materia.

Competencia dixital

Na materia de Latín, a contribución á competencia dixital é inherente á aprendizaxe desta, posto que o emprego das tecnoloxías dixitais se converte nun instrumento imprescindible no proceso de ensinanza-aprendizaxe da materia. Todo iso coa premisa da súa utilización creativa e crítica. Desta forma, a utilización das tecnoloxías dixitais na materia tradúcese nunha contribución clara ao desenvolvemento desta competencia:

-Coñecemento e emprego das principais aplicacións informáticas relacionadas co acceso á información, a súa elaboración e emprego para a comunicación, así como a creación de contidos.

-Fomento do traballo cooperativo.

-Busca de información mediante motores de busca.

-Análise e interpretación crítica da información obtida mediante as tecnoloxías dixitais.

-Capacidade de transformación da información obtida de fontes dixitais e o seu almacenamento en formatos correctos.

-Creación de contidos en distintos formatos (imaxe, texto, audio, etc.).

-Acceso e contribución ao coñecemento de dominio (wiki).

-Presentación de contidos en formatos dixitais e correcta elección da aplicación máis adecuada en función do contido e o receptor da mensaxe.

Aprender a aprender

A materia de Latín debe contribuír de forma especial ao desenvolvemento desta competencia, potenciando no alumnado a capacidade de iniciar, organizar e manterse na aprendizaxe; e iso acádase motivando ao alumnado na curiosidade pola materia, de xeito que sexa o protagonista da súa aprendizaxe:

-Motivación por aprender.

-Organización e xestión da propia aprendizaxe.

-Coñecemento e autonomía no propio proceso de aprendizaxe.

-Xestión de tarefas: estratexias de planificación, elaboración, supervisión e resultados.

-Capacidade de aprendizaxe cooperativo.

Competencias sociais e cívicas

O traballo e o coñecemento da propia evolución da sociedade romana supón unha contribución excelente ao desenvolvemento das competencias sociais e cívicas, máxime nunha sociedade como a actual, tan dinámica e complexa. E iso é así dada a diversidade de situacións e relacións que o estudo da sociedade e a historia de Roma ofrece . Desta forma, ese estudo e coñecemento contribuirá ao desenvolvemento desta competencia do seguinte xeito:

-Capacidade para interpretar situacións e fenómenos sociais.

-Desenvolvemento de actitudes de respecto nas relacións sociais desde o coñecemento da súa diversidade histórica.

-Análise de situacións para a resolución de conflitos.

-Afianzamento de valores democráticos e de participación na sociedade.

-Contribución á mellora das institucións desde o coñecemento da súa historia.

-Conciencia de participación na sociedade actual desde o coñecemento da historia da organización do traballo e das relacións laborais.

-Desenvolvemento de actitudes pola igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos ou culturais, desde o estudo da súa evolución histórica.

-Comprensión da realidade socioeconómica e de identidade cultural das sociedades actuais desde unha perspectiva histórica e cultural.

-Aprendizaxe crítica de conceptos como cidadanía, Estado, democracia, xustiza e igualdade.

-Respecto reflexivo e crítico ante as diferenzas existentes entre diferentes sistemas de valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Debemos ter en conta que esta competencia implica basicamente a capacidade que ten o alumnado para transformar as súas ideas en actos. A materia de latín contribúe ao desenvolvemento desta competencia do xeito seguinte:

- Capacidade para pensar de forma creativa.

- Recoñecemento de actitudes emprendedoras en personaxes históricos.

- Fortalezas e debilidades de diferentes feitos históricos estudados (xestión de recursos, funcionamento de grupos humanos, valores, etc.).

- Capacidade de análise, planificación, organización e xestión de tarefas.

- Comunicación e presentación de proxectos.

- Capacidade de traballo individual e en grupo.

- Capacidade de autoavaliación.

- Desenvolvemento do criterio propio e autonomía na xestión da aprendizaxe para alcanzar os obxectivos planificados polo alumno/a.

<u>Conciencia e expresións culturais</u>

O coñecemento e achegamento á sociedade, á cultura, á literatura, ao pensamento e ás manifestacións artísticas da Roma antiga contribúe de xeito especial ao desenvolvemento desta competencia:

- Coñecemento do legado cultural e artístico da Roma antiga.

- Aprecio e valoración crítica das diferentes manifestacións culturais e artísticas.

- Análise do legado cultural e artístico da Roma antiga como elemento fundamental da cultura europea.

- Contribución á capacidade de comprensión e expresión artística do alumnado.

-Desenvolvemento do interese polas manifestacións culturais e artísticas.

-Coñecemento de autores e autoras, obras, xéneros e estilos das diversas manifestacións artísticas romanas e o a súa pegada nas manifestacións culturais e artísticas ao longo da historia .

III.Concreción de obxectivos da área Latín 4º ESO.

OBXECTIVOS XERAIS PARA A MATERIA DE LATÍN 4º ESO

- Comprender textos latinos en contextos onde o sentido sexa facilmente deducible.
- Identificar e relacionar elementos morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina que permitan a análise e a tradución de textos sinxelos.
- Desenvolver os hábitos de organización, traballo e disciplina no estudo a partir dos mecanismos de estruturación mental que implica o proceso de análise e tradución de textos latinos.
- Mellorar a lectura comprensiva e a expresión oral e escrita mediante o coñecemento do vocabulario e as estruturas gramaticais latinas.
- Coñecer a orixe e evolución das linguas romances para valorar os trazos comúns e a diversidade lingüística como mostra da riqueza cultural dos pobos de Europa.
- Utilizar as regras fundamentais de evolución fonética do latín ás linguas romances e identificar palabras patrimoniais, cultismos e expresións latinas en diferentes contextos lingüísticos.
- Entender o significado do léxico común de orixe grecolatina da propia lingua e comprender vocabulario culto, científico e técnico a partir dos seus compoñentes etimolóxicos.
- Reflexionar sobre os elementos formais e as estruturas lingüísticas das linguas romances coñecidas polo alumno, a través da comparación co latín, modelo de lingua flexiva.
- Coñecer os aspectos relevantes da cultura e da civilización romanas, utilizando diversas fontes de información e diferentes

soportes, para identificar e valorar a súa continuidade no noso patrimonio cultural, artístico e institucional.

- Coñecer os xéneros literarios latinos máis importantes.

IV. Relación de estándares de aprendizaxe avaliables da materia que forman parte dos perfís competenciais

Os estándares de aprendizaxe avaliables relacionados cos obxectivos, contidos, criterios de avaliación e competencias clave, son os seguintes:

.CC = Competencias clave: **CCL**: Competencia en comunicación lingüística. **CMCCT**: Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. **CD**. Competencia dixital. **CAA**: Competencia aprender a aprender. **CSC**: Competencias sociais e cívicas. **CSIEE**: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. **CCEC**: Conciencia e expresións culturais.

4º de ESO

	Latín. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances			

f ñ o	B1.1. Marco xeográfico da lingua.	B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos coñecidos pola súa relevancia histoórica	CMC CT CCE C CAA CD CSC
e ñ o	B1.2.Oindoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente.	LAB.1.2.1.Define que é o indoeuropeo e recoñece as diversas linguas indoeuropeas e a súa orixe, delimitando nun mapa a súa zona.	CSC CCA CD
l ñ o	B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC CCA CD
l ñ o	B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa.	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC CCA CD

f ñ o	B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B1.5.Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. .	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe	CCL CD
b ñ o	B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.	LAB.1.6.1.Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	CCL CCA

	Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos			
e	B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.	LAB2.1.1.Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	CD CCEC
e	B2.2. Orixes do alfabeto latino.	B2.2. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en Europa.	LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	CAA CD
h	B2.3. Pronuncia do latín.	B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.	LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión pronunciando con corrección.	CCL
	Bloque 3 Morfoloxía			

b	B3.1. Formantes das palabras.	B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	CMCC T CCL
e	B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras	LAB3.2.1.Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define con que criterios se clasifican.	CAA CCL
e b	B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	CAA CCL
b e	B3.4 Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	Be.4 Coñecer as declinacións e encadrar as palabras dentro da declinación, enuncialas e tamén declinalas correctamente.	LAB3.4.1 Enuncia substantivos,adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	CCL CD
			LAB3.4.2.Declina palabras e distingue sintagmas e concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	CCL CAA

b e	B3.5. Flexión verbal.	B3.5..Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	CAA CC L
			LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	CC L CAA
e b h ñ o	B3.5. Flexión verbal.	B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto, tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.	LAB3.6.1.Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente,o pretéritoimperfecto,o futuro imperfecto de indicativo LAB3:6.2 Cambia de voz as formas dos tempos verbais de presente ,pretérito imeprfecto e pretérito perfecto de indicativo	CAA CC L CD CCL

			LAB3.6.3.Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	CAA CCL
			LAB3.6.4.Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferente formas verbais latinas.	CCL
	Bloque 4. Sintaxe			
f	B4.1. Elementos da oración.	B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	LAB4.1.1.Analiza morfolóxica sintacticamente frases e textos adaptados, e identiica correctamente categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	CMCCT
h	B4.2. Casos latinos.	B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna correctamente.	LAB4.2.1.Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	CCA CCL
			LAB4.2.2.Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL

e	B4.3. Concordancia.	B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
b	B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	LAB4.4.1.Compara, clasifica os tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	CMCCT CCAA CCL

e	B4.5. Oración composta: oracións coordinadas.	B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferénciaas das oracións simples.	CAA CMCC T CCL
h	B4.6. Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes.	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos,as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analízaas e tradúceas correctamente.	CCL
	Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización			
a f e ñ	B5.1. Períodos da historia de Roma.	B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	CSC CSIE E CD
			LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feito s históricos no período histórico correspondent	CAA CCE C CSC
			LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos	CD CAA

			que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	CMC CT
			LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas consecuencias principais.	CSC CCE C CCL

a ñ	B5.2. Organización política e social de Roma.	B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan sucesivas formas de organización do sistema político romano	CSIEE CSC CCL
			LAB5.2.2. Describe a organización política da sociedade romana e describe os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	CSIE CSC CCE CCCL
c ñ	B5.3. A familia romana.	B5.3. Coñecer como é a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través de eles os estereotipos culturais da época en comparació cos actuais.	CSC CCCL

l n	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.4. Coñecer as divinidades principais e os heroes da mitoloxía grecorromana.	LAB5.4.1. Identifica os deuses, semideuses e heroes principais da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que caracterizan , establece relacións entre as divinidades máis destacadas.	CCE CD CCCL
n ñ	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, eestablecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	CAA CD
m	B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma e as principais características da alimentación romana, os elementos da indumentaria .	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación,vestimenta e coidado persoal econtrástaos cos da actualidade.	CD CCE CCL CAA CSIE

d e ñ	B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro.	B5.7.Coñeceros espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual.	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos espectáculos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	CSC CSIEE CCL CCEC CMCCT
	Bloque 6. Textos			
h	B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica.	B6.1.Aplicarcoñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.	LAB6.1.1.Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	CCL CCA
d o	B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	LAB6.2.1 Utiliza o mecanismo de inferen-cia comparando as estruturas latinas con outras estruturas de linguas que coñece.	CCL CCA
h	B6.3. Iniciación nas técnicas de tradución.	B6.3. Utilizar con corrección o diccionario e os manuais de gramática servíndose da información que proporcionan.	LAB6.3.1.Utiliza correctamente manuais e dicionarios para traducir pequeños textos.	CCL CCA

l f	B6.4.Lectura comprensiva de textos latinos tanto orixinais, como adaptados ou traducidos.	B6.4. Realizar a través da lectura comprensiva a análise do contido e estrutura de textos latinos .	LAB6.4.1Comenta aspectos determinados dos textos seleccionados grazas aos coeñecementos doutras materias.	CCE CCCL
			LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuai e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	CMC CT CD CCL
b	B6.5. Produción de pequeños textos propios en lingua latina.	B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	CCL
g	B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva.	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	CCL
	Bloque 7. Léxico			
h ñ o	B7.1. Vocabulario básico latino: palabras de maior frecuencia.	B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	CCL
			LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	CC L CC A

b ñ o	B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, anlizando o seu mantemmento na propia lingua.	CMCC CCL
l ñ o	B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	CCL
e b	B7.3. Locucións latinas de uso actual.	B7.4.Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e emprégaas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	CD CSC CCE CCCL

Estándares de aprendizaxe

- Temporalización
- Grao mínimo
- Procedementos de avaliación

Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances													
C. CLAVE[1]	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN											
		GRAO MINIMO CONSE-CUCIÓN		PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS					TEMPORALIZACIÓN POR AV			
				PROBA ESCRITA	*TRABALLO INDIVIDUAL*	*TRABALLO EN GRUPO*	*TAREFAS AULA VIRTUAL*	*OBSERVACIÓN NA CLASE*	**1**	**2**	**3**	
CMCCT CCEC CAA CD CSC	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa	*50%*		***X***	X		X	***X***	**X**			

	relevancia histórica.											
CSC CAA CD	LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	*50%*		***X***	**X**		**X**	***x***	**x**			
CSC CAA CD	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	*50%*		***X***	***X***		***X***	***X***	**X**			
CCL CAA	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	75%		***X***	***X***		***X***	***X***	**X**			
CCL CAA	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	50%		***X***	***X***		***X***	***X***	**X**	**X**	**X**	
CC L CA A	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	10%		***X***	***X***			***X***		**X**	**X**	

BLOQUE 2 Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos											
C. CLAVE[1]	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES**	**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**									
		GRAO MINIMO CONSE-CUCIÓN		**PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS**					**TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN**		
				PROBA ESCRITA	***TRA-BALLO INDIVIDUAL***	***TRA-BALLO EN GRUPO***	***TARE-FAS AULA VIR-TUAL***	***OBSER-VA-CIÓN NA CLASE***	**1**	**2**	**3**
CD CCEC	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función	25%		***X***	***X***		***X***	***X***	X		
CA A CD	. LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	25%		***X***	x		x	***X***	X		
CCL	. LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	75%			***X***		***X***	x	x		
Bloque 3. Morfoloxía											

C. CLAVE	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN				
		GRAO MINI	PESO CUALIFI-	PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS	TEMPORALIZACIÓN POR	

		MO CONS E- CUCI ÓN	CATI VO	PROBA ESCRITA	TRA- BA- LLO INDI VIDU AL	TRABA LLO EN GRU PO	TARE- FAS AULA VIR TUAL	OBSER VA- CIÓN EN CLASE	AVALIACI ÓN 1	2	3
CMCCT CCL	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	*75%*		*x*	*x*		*x*	*x*	x	x	x
CCL	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables	75%		*x*	*X*		*x*	*x*	x	x	x
CCL CAA	. LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación	75%		x	*x*		*x*	x	x		
CD CC L	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	75%		x	*x*		*x*	x	x	x	x
CC L CA A	. LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	75%		x	*x*		x	x	x	x	x
CC L CA A	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	75%		X	*x*			X	X	X	X

CC L CA A	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo	75%		X	*x*		*x*	X		X	X	
CC L CA A	LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	75%		X	X		X	X		X	X	
CC L CA A	LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	75%		X	X		X	X			X	
CC L CA A	LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	75%	20%	X	X		X	X		X	X	

BLOQUE 4 . SINTAXE											
	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLE	CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN									
		GRAO MINIMO CONSECUCIÓN		PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS					TEMPORALIZACIÓN		
				PROBA ESCRITA	TRABALLO INDIVIDUAL	TRABALLO EN GRUPO	TAREFAS AULA VIRTUAL	OBSERVACIÓN EN CLASE	1ª	2ª	3ª
CMCCT	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintácticamente frases e textos adaptados ,identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	75%		x	x		x	x		x	x
CCA	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina , e explica as principais funcións que realizan dentro da oración	75%		x	x		x	x	x	x	x
CCL	LAB4.2.2.2 Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua ltina pequnas frases onde practica o seu uso.	75%		x	x		x	x		x	x

CCL	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequnas frases ,onde practica o seu uso.	75%		x	x		x	x		x	x
CCAA CCL CMCT	LAB4.4.1. Compara ,clasifica os tipos de oración simples e identifica as súas carácter´siticas.	50%		x			x	x		x	x
CAA CMCCT CCL	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferénciaas das oracións simples.	25%		x	x		x	x			x
CCL	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analízaas e tradúceas correctamente	25%		x	x		x	x			x

	BLOQUE 5. Roma: historia,cultura e civilización										
C. CLAVE	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES**	**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**									
		GRAO MíNIMO CONSE-CUCIÓN		**INSTRUMENTOS**					**TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN**		
				PROBA ESCRITA	***TRA-BA-LLO INDI-VI-DUAL***	**TRA-BA-LLO EN GRU-PO**	**TARE-FAS AULA VIR-TUAL**	***OBSER-VA CIÓN NA CLASE***	**1**	**2**	**3**

CSC CSEE CD	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras**.**	*50%*		***x***	***x***		***x***	***x***	X		
CCEC CS C CA A	. LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente	25%		***x***	***x***		***x***	***x***		x	x
CA CMCC T CD	LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	25%		***x***	***x***		x	x		x	x
CSC CCE C CCL	. LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	25%		***x***	X		x	x		x	x
CCL CSC	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización político-social	50%		***x***	X		x	x		x	x
C E C C S C	LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	50%	20%	X	X		X	X		X	X

CEC CSC	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais	75%		X	X		X	X		X	X
CCECCDCL	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes	50%		X	X		X	X		X	X
CCECCDCAA	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	50%		X	X		X	X		X	X

C C E C C	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	75%		X	X		X	X		X	X

CSC C CL	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no organización do sistema político romano.	75%		X	X		X	X			X

Bloque 6. Textos											
C. CLAVE	**ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES**	**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**									
		GRAO MINIMO CONSE-CUCIÓN		**INSTRUMENTOS**					**TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN**		
				PROBA ESCRITA	***TRABALLO INDIVIDUAL***	***TRABLLO EN GRUPO***	***TARE-FAS AULA VIRTUAL***	OBSER-VA-CIÓN NA CLASE	**1ª**	**2ª**	**3ª**
CCL CAA	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar	*75%*		***X***	X		X	***x***	X	x	x

	correctamente a súa tradución ou retroversión.											
CC L CA A	LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	%75		***X***	***X***		***x***	***x***	X	x	x	
CC L CA A	LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	75%		x	***X***		x	x	x	x	x	
CCE C CCL	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	50%		x	***X***		x	x	x	x	x	
CMCC T CD CCL	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	25%		x	***X***		x	x	x	x	x	
CCL	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	50%		X	***X***		X	X			X	
CCL	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	50%						X			X	

Bloque 7. Léxico

	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN**							**TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN**		
		GRAO MINIMO CON-SECUCIÓN		**INSTRUMENTOS**							
				POR BA ESCR ITA	TRABA-LLO INDI-VI-DUAL	***TRA-BALLO EN GRU-PO***	TARE-FAS AULA VIR-TUAL	***OBSER-VA-CIÓN NA CLASE***	**1**	**2**	**3**
CA A CC L	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	*750%*		***X***	***X***		***x***	***x***		x	x
CA A CD	LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	75%					***x***	***x***		x	x
CMCC T CCL	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	75%		***X***	***X***		x	x		x	x

CD CSC CCE C CCL	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	75%		X	*X*		X	X	X	X	X	

A adaptación do curriculum que houbo que facer o curso anterior por mor da interrupción das clases presenciais, non teñen consecuencias para a programación da materia de latín de 4º ESO no actual curso. O alumnado que este ano a cursa , faino por primeira vez pois dita materia non se imparte en ningún curso da ESO agás en 4º. Así pois, nesta programación non hai contidos non impartidos que haxa que incluir .

TEMPORALIZACIÓN

A experiencia doutros anos ten demostrado que para cada grupo o profesorado debe axustar os tempos e os ritmos. Non serve de nada tentar cumprir inflexiblemente un número de sesións se o procedemento de aprendizaxe non se cumpre. Por iso, tentarase de axustar a marcha do ensino-aprendizaxe aos marcos temporais das avaliación . Ao longo do curso son tres as avaliacións. Queda aberta a posibilidade de facer os axustes pertinentes sen afectar ó logro dos obxectivos.

4º ESO

1ª Avaliación

- Pronunciación do abecedario latino.
- Substantivos e adxectivos latinos.
- nominativo masculino e feminino (1ª e 2ª declinación).
- Presente do verbo sum.
- As partes da oración predicativa.
- xenitivo e ablativo masculino e feminino, singular e plural (1ª e 2ª declinación). Presente dos verbos non copulativos.
- Desinencias persoais activas.
- As partes da oración atributiva.
- caso acusativo masculino. Feminino e neutro singular e plural

(1ª e 2ª declinación).

- Estrutura da oración atributiva. Concordancia morfosintáctica.
- Lectura e tradución de frases sinxelas. Comprensión de textos sinxelos.
- Evolución fonética do latín ao galego e castelán: termos patrimoniais e cultismos. Formación de palabras mediante a derivación e composición.
- Vocabulario específico procedente das linguas clásicas no campo lingüístico. Vocabulario específico procedente das linguas clásicas no campo lingüístico das
  ciencias naturais.
- O marco xeográfico da sociedade romana. Uso de fontes primarias e secundarias para coñecer o pasado.
- As provincias do Imperio Romano. Hispania. Fundación da cidade de Roma. A Roma Quadrata.
- A orixe lendaria da sociedade romana.
- O mito das musas e o seu legado cultural. A familia romana.
- Monarquía de Roma. Os reis lendarios da cidade.
- . O mito de Medusa e o seu legado cultural.
- As partes da casa e o tipo de vivendas.
- Os restos arqueolóxicos da cidade romana de Tarraco e a súa área.

2ª Avaliación

- Enunciado dos substantivos en latín.
- Importancia do xenitivo para extraer a raíz e a declinación á que pertence o substantivo.
- Formación do infinitivo de presente da voz activa, tanto do verbo copulativo como de verbos non copulativos.

- A terceira declinación e as semellanzas y diferenzas coa primeira e segunda. O xénero neutro (2ª e 3ª declinación): características diferenciais fronte ao masculino e o feminino.
- O caso vocativo (2ª declinación). Réxime e uso de preposicións.
- O enunciado dos adxectivos latinos.
- Repaso dos contidos estudados ata o momento. Introdución aos sistemas de comunicación na antigüidade.
- Formación de palabras mediante derivación e composición.
- Vocabulario específico procedente das linguas clásicas no campo da ciencia astronómica.
- Vocabulario específico procedente das linguas clásicas no campo da medicina. Vocabulario específico procedente do latín e o grego no campo da Física e a Química.
- Vocabulario específico procedente das linguas clásicas no campo da historia. A república romana e as súas institucións de goberno. Itálica e os seus restos arqueolóxicos.
- O mundo infantil en Roma e a educación. Os oficios da antiga Roma.
- Os sacerdotes na antiga Roma. A vida de Xulio César.
- Roma baixo César: a sociedade romana. O Imperio Romano.
- Octavio Augusto, a Pax Romana e a división do imperio.

3ªAvaliación

- A Hispania Romana. Orixe e evolución.
- A romanización da península Ibérica e a súa pegada na Gallaecia. O mito de Faetón e o seu legado cultural.
- mito de Orfeo e o seu legado cultural.
- mito de Dédalo e o seu legado en manifestacións sociais e culturais. O mito de Teseo e o seu legado cultural.

V. Concrecións metodolóxicas

O enfoque metodolóxico deberá favorecer a capacidade de autoaprendizaxe, e aplicar os métodos apropiados de investigación para seguir aprendendo ao longo da vida. Non obstante, as circunstancias deste curso fan que o traballo cooperativonon se poda levar a cabo e tome máis peso o traballo individual.

Como punto de partida, atenderase ao nivel real de coñecementos que presente o alumnado, coa intención de abordar as necesidades concretas de cada individuo e atender a diversidade real presente na aula.

Aplicarase unha metodoloxía activa, que esixirá a constante participación do alumnado en clase para dese xeito acadar os diferentes obxectivos propostos.

Baixo a guía da profesora, intentarase que o alumnado aprenda a consultar fontes de calidade contrastada e a procurarse os datos necesarios para a realización dos seus traballos, de xeito que poida, nun futuro próximo, realizalos de forma independente.

Aspectos xerais
• Partir da competencia inicial do alumnado
• Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
• Potenciar as metodoloxía activas.

- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesora

Estratexias concretas:
• Memorización comprensiva
• Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa,…
• Elaboración de sínteses
• Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
• Comentarios de textos, gráficos, mapas
• Resolución de problemas
• Simulacións

Secuencia habitual de traballo na aula . Ensino Presencial
○ Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.
○ Introdución da profesora.
○ Información básica para todo o alumnado.
○ Información complementaria para afondamento , reforzo e apoio.

Secuencia habitual de traballo na aula . Ensino Non Presencial
Na aula virtual o alumnado atopará os contidos e actividades necesarios para continuar a súa aprendizaxe da materia. Cada novo tema irá a compañado de: ○ Documento cun guión dos contidos e das actividades que os acompañan. ○ Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.
○ Información básica para todo o alumnado: ▪ Documentos cos contidos . ▪ Videoconferencias da profesora para explicar contidos e/ou resolver dúbidas
○ Información complementaria para reforzo e apoio.
○ Información complementaria para afondamento e ampliación. ▪ Tarefas ▪ Videos ▪ Cuestionarios………

Avaliación. Ensino Presencial
• Análise de producións: caderno, mapas, comentarios.
• Exposicións orais
• Probas escritas

- Traballos individuais
- Observación do traballo na aula

Avaliación. Ensino Non Presencial

A profesora fará un seguimiento do alumnado a través da aula virtual. Para a avaliación terase en conta :

- Entrega das tarefas respectando a data límite .
- Participación activa nas videoconferencias
- Probas escritas online
- Traballos individuais

VII. Materiais e recursos didácticos

Empregaranse en ausencia de libro de texto:

- Páxinas web sobre Roma Antiga , blogs , prensa dixital, enciclopedias virtuais, programas de presentación (Powerpoint ou similares) para os traballos do alumnado, dicionarios online
- Material audiovisual (documentais e películas de tema clásico)
- Dicionarios en papel etimolóxicos e mitolóxicos.
- A Biblioteca do Centro e os seus recursos.
- Mapas históricos e planos

VIII. Criterios de avaliación, cualificación e promoción

Ensino Presencial

Cada avaliación constará de dúas probas escritas. A nota que se pode obter con estas é de 6 ptos.

Cada avaliación o alumnado deberá realizar un traballo sobre algún aspecto da materia. Este traballo será individual . A puntuación máxima é 2 ptos

A participación diaria na clase levando ao día as distintas tarefas será valorado con ata 2 ptos.

A materia é de avaliación continua.

O resultado final será a media das tres avaliacións.

A materia de latín require, por tratarse basicamente da aprendizaxe dunha lingua , unha avaliación continua. Os contidos terán que ser asimilados de maneira progresiva de forma que a aprendizaxe duns necesita do coñecemento dos anteriores. Así pois, cada avaliación servirá de recuperación da anterior para aqueles alumnos/as que non foron avaliados/as positivamente.
Aqueles alumnos/as que non sexan avaliados/as positivamente en xuño poderán acudir a proba de Setembro. Esta consistirá nun exame sobre os contidos mínimos propostos nesta programación. A proba de setembro será do mesmo tipo das feitas durante o curso.

Ensino Non Presencial

As probas escritas seguirán sendo dúas . En lugar de facelas na aula , levaranse a cabo online. A puntuación obtida con ditas probas será a mesma que co ensino presencial.

Mantense tamén o traballo individual e a súa puntuación. Este traballo entregarase de xeito telemático

A puntuación obtida pola participación na clase, será sustituida polo seguimiento da resolución e entrega das tarefas que a profesora presente na aula virtual.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

- Identificar en textos traducidos de autores clásicos e modernos, despois de resumilos, aspectos históricos ou culturais.
- Distinguir nas diversas manifestacións literarias e artísticas de todos os tempos a mitoloxía clásica como fonte de inspiración e recoñecer no patrimonio arqueolóxico as pegadas da romanización.
- Aplicar as regras básicas de evolución fonética a étimos latinos que dean orixe a termos romances do vocabulario habitual e establecer a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.
- Identificar compoñentes de orixe grecolatina en palabras da linguaxe cotiá e no vocabulario específico das ciencias e da técnica, e explicar o seu sentido etimolóxico.
- Recoñecer latinismos e locucións usuais de orixe latina incorporadas ás linguas coñecidas polo alumno e explicar o seu significado en expresións orais e escritas.
- Recoñecer os elementos morfolóxicos e as estruturas sintácticas elementais da lingua latina e comparalos cos da propia lingua.

- Traducir textos breves e sinxelos e producir, mediante retroversión, oracións simples utilizando as estruturas propias da lingua latina.
- Manexar recursos que lle permitan ao alumnado elaborar, guiado pola profesora, un traballo temático sinxelo sobre calquera aspecto da produción artística e técnica, a historia, as institucións, ou a vida cotiá en Roma.

IX. Indicadores para avaliar a práctica docente

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2. Conseguiuse crear motivar para lograr a actividade intelectual do alumnado?				
3. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
4. Contouse coa implicación das familias no traballo do alumnado?				
5. Mantívose contacto periódico coas familias por parte do profesorado ?				
6. Adoptáronse medidas curriculares e organizativas para atender aos alumnos con NEAE ?				
7. Atendeuse adecuadamente a diversidade do alumno?				
8. Utilizáronse diferentes instrumentos de avaliación?				

9. Deuse valor real á observación do traballo na aula?				
10. Valorouse o traballo corporativo do alumnado dentro do grupo?				

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
11. Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado?				
12. Ofrécense a cada alumna/o as explicacións individualizadas que precisa?				
13. Elabóranse actividades atendendo á diversidade?				
14. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE?				
15. Utilízanse distintas estratéxicas metodolóxicas en función dos temas a tratar?				

16. Combínase o traballo individual e en equipo?				
17. Poténcianse estratexias de animación á lectura?				
18. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita?				
19. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe?				

20. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar?				
21. Ofrécese ao alumnado de forma rápida os resultados das probas, traballos ...?				
22. Analízase e coméntase co alumnado os aspectos mais significativos derivados da corrección das probas, traballos...?				
23. Dáselle ao alumnado de visualizar e comentar os resultados?				
24. O nivel de dificultade foi acorde coas características do alumnado?				
25. Contouse ca implicación das familias no traballo do alumnado?				

X. Organización de actividades de recuperación e avaliación de materias pendentes.

Non hai alumando coa materia de latín de 4ºESO Pendente.

XI. Deseño avaliación inicial e medidas a adoptar en función dos resultados.

Ao inicio de curso levarase a cabo unha proba escrita sen que supoña unha nota. Como para o alumnado de 4º a materia de latín é totalmente nova, a proba inicial recollerá información non sobre os coñecementos que os/as a-Lumnos/as teñen de latín senón o que saben de morfoloxía e sintaxe a partir das outras linguas que xa teñen cursado. A proba recollerá tamén información sobre os coñecementos que teñen da Roma Antiga, coñecementos que adquiriron na materia de Ciencias Sociais. Ao mesmo tempo esta proba inicial informará sobre o nivel na expresión escrita así como sobre o nivel de comprensión lectora.

Se se detecta alumnado con dificultades , pedirase información ao Titor/a así como ao equipo de Orientación para poñer en marcha estratexias axeitadas.

XII. Atención á diversidade

No caso de alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe (DEA) ou con trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH) :

- Adaptación de tempos: o tempo de cada exame se poderá incrementar según as necesidades do alumnado.
- Adaptación do modelo de exame .

Para coñecer a composición do grupo é importante ler os informes do curso anterior así como recoller información do profesorado que xa impartiu clases ao grupo .

A nosa observación cotiá facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos noso estudantado. A partir dela poderemos: identificar ós alumnos ou alumnas que necesitan un maior seguimento no seu proceso de aprendizaxe. Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc..

En consecuencia:

- Formularanse exercicios e probas escritas de diferente dificultade.
- A profesora atenderá individualmente ao alumnado que o necesite

XII. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A materia de latín permite tratar diferentes temas transversais pois a comparación de distintos elementos e costumes da sociedade romana coa nosa dá lugar a reflexión crítica e ao debate.

Os temas transversais que abordamos son so seguintes:
- Educación para a Igualdade de Oportunidades sen importar o xénero ou a orientación sexual.
- Educación para a Paz.
- Educación moral e cívica.
- Educación Ambiental.

Ditos temas traballaranse por medio do fomento de actitudes como:
- A tolerancia intelectual para aceptar e estar abertos a obras, opinións, interpretacións e puntos de vista diferentes dos propios, asumindo que a discrepancia é necesaria para alcanzarsolucións mais ricas e integradoras.
- Crítica ante mensaxes que denoten unha discriminación sexual, racial, social, etc..
-Disposición aberta a buscar parte da explicación de sucesos actuais nos antecedentes socio históricos do mundo clásico latino.
-Valoración crítica dos prexuízos sexistas presentes nos nosos costumes e recuperación e defensa do patrimonio cultural das mulleres.
-Valoración dos dereitos humanos como unha conquista histórica e rexeitamento de calquera forma de violación dos mesmos, así como de todo tipo de discriminación por razóns de idade, sexo, raza, orientación sexual, nacionalidade e relixión.
-Valoración do legado clásico, sendo necesaria a implicac ión activa de todos nos na súa conservación.

-Plan de integración das tic

Sen lugar a dúbidas a introdución das TIC va ser un factor determinante para a motivación do alumnado o tempo que facilita a adaptación aos diferentes ritmos de aprendizaxe, posibilitan o traballo en grupo, melloran a capacidade de selección da información ou mesmamente fomenta a creatividade. Todo elo pode incidir na redución do fracaso escolar…

A pandemia provocada pola COVID 19 supuxo a interrupción do ensino presencial a partir do mes de marzo no curso 19/20 . Esta situación evidenciou o papel que xogan as TIC no ensino na nosa sociedade. Agora ben, para que os resultados sexan os pretendidos o alumnado e tamén o rofesorado debe ter formación no seu uso. Hai que garantir tamén que todo o noso alumando dispón de medios suficientes para que o emprego das TIC

non sexa un elemento máis de desigualdade nas aulas.

Utilización das Tic en Latín 4 ESO:
A utilización de recursos tecnolóxicos que hoxe en día están ao alcance de estudantado e profesorado facilitan a realización de traballos.

Mais non debemos esquecer que estamos ante un recurso mais. As TIC son unha ferramenta para a aprendizaxe non un fin en si mesmas. Resaltemos aquí algunhas das súas principais vantaxes:

RECURSOS Para ampliar coñecementos:
www.culturaclásica.com   www.recursos.cnice.mec.es
Mapas da Antigüidade: www.ucm.es/info/antigua/cartografia.htm
Cine clásico
http://antalaya.uab.es/pcano/aulatin/llibreV/filmo.ht#clasicos
Manifestacións de teatro: www.teatrogrecolatino.com
Mitoloxía: www.elolimpo.com www.lanzadera.com/greciayroma
Sobre a biblioteca de Alexandría: www.biballex.com
Museos: Museo Arqueolóxico nacional de Atenas:
www.culture.gr./2/21/214/21405ml.html
Museo Británico Londres: www.british-museum.ac.uk/index-f.htm
Museo naconal de Arte Romano Mérida:
www.civila.com/hispania/merida/museo.htm

- Proxecto lector

As bibliotecas escolares cumpren un papel fundamental pois facilitan o acceso á información, ao coñecemento e á lectura e garanten que este acceso sexa de xeito igualitario para todas as persoas que forman a comunidade educativa.

Por outra banda, na sociedade actual onde a información prodúcese de forma constante e rápida, a lectura dun xeito reflexivo e crítico é fundamental para a existencia dunha cidadanía activa e comprometida. Aprender a ler no é simplemente descodificar un texto senón ir máis alá chegando a interpretar a intención de dito texto.

Mais non podemos esquecernos de que a lectura é tamén pracer. A través da lectura podemos coñecer outras realidades e tamén coñecernos a nós mesmas/os.

A través de diferentes obras (escolma de autores latinos, novela histórica relacionada coa Roma Antiga, banda deseñada....) a materia de latín pretende fomentar a lectura dun xeito crítico e tamén por suposto como forma de lecer.

XIII. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Este curso por mor das medidas adoptadas fronte a pandemia provocada pola COVID non haberá o Departamento de Latín non levará a cabo actividades extraescolares.

XV. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación en función dos resultados académicos e procesos de mellora

Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica

Escala

(Indicadores de logro) 1 2 3 4

1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?

2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?

3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización?

4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?

5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?

6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas?

7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?

8.- Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?

9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?

10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?

11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?

12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?

13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?

14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?

15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?

16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?

17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?

18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.?

19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación?

20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?

21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?

22- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?

23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?

24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?

25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?

26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado

27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?

28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?

29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º,

5 do D.86/15)

30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso?

31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?

32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?

Brión setembro 2020

A Xefa do Departamento de Latín

Esther García Gerbolés